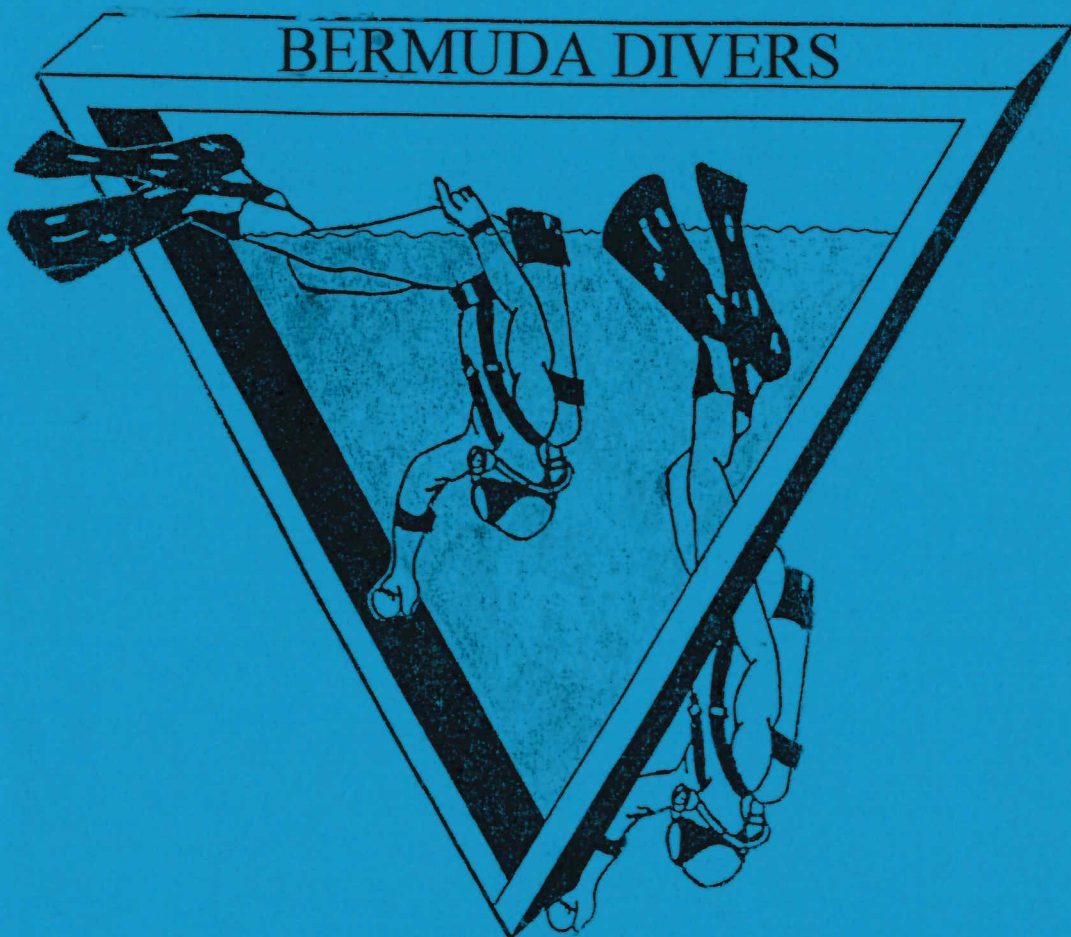

BUDDY

JULI 2002

BUDDY is een uitgave van
duikvereniging Bermuda Divers.
Verantwoordelijke uitgever: Het bestuur van de Bermuda Divers.

De "**BUDDY**" verschijnt vier maal per kalenderjaar.

Alle reacties, artikels, opmerkingen en aanvullingen worden gaarne tegemoet gezien op het volgende adres:

Werner Volleman - Kievitstraat 8 - 4561 KK Hulst 0114 - 31 46 47

Inzendingen voor de volgende Buddy niet later dan **15 september 2002**

Bestuur Bermuda Divers:

Voorzitter:	Werner Volleman
Secretaris:	Frits Coenen
Penningmeester:	Carolien De Block
Bestuurslid:	Gyno Kouijzer
Bestuurslid:	Piet Hopmans
Erelid:	Kees van Deijk

2*instructeur:	Frits Coenen Eric van Driessche
-----------------------	--

1* instructeurs:	Herman de Booij Ton van Eekelen Johnny Hooft
-------------------------	---

Clubinstructeurs:	Jackie Kips Gyno Kouijzer Werner Volleman
--------------------------	--

Materiaalcommissie:	Herman de Booij Ton van Eekelen
----------------------------	--

Evenementencommissie:	Lilian de Booij Renate van Eekelen
------------------------------	---

Redactie Buddy:	Jij ?????
------------------------	------------------

Bankrekeningnummer:	Rabobank Kloosterzande/Graauw 32 26 04 036 t.n.v. Bermuda Divers
----------------------------	---

Bankrekeningnummer:	Cerabank 7301408540-96 St. Gillis Waas (B)
----------------------------	---

Postgiro:	Op rekeningnr. 32.26.04.036 t.n.v. Bermuda Divers
------------------	--

GSM nr. van duikclub ALLEEN IN NOODGEVALLEN 06 - 22 07 64 90

LEDELIJST

Vv.	Achtern.	Voorn.	Adres	Postc.	Woonpl.	Telefoonnr.	Niveau	GSM	E-mail
1	Boonman	Jolanda	Beukelszoonstraat 3	4567 CC	CLINGE	0114 - 31 52 90	1*		jolandaboonman@hotmail.com
2	Van Acker	Gino	Meisstraat 1	4567 RD	AXEL	0114 - 31 33 30	asp.		
3	Bertram	Frank	Inghelosenberghe 2	4564 DH	ST. JANSTEEN	0114 - 31 95 79	3*		
4	Bleyenbergh	Kris	Havenstraat 14	4569 TL	PAAL	0114 - 63 52 52	3*		
5	De Block	Carolien	Oude Zoutdijk 2-4	4567 HP	HULST	0114 - 31 02 19	1*		
6	De Block	Walther	Oude Zoutdijk 2-4	4567 HP	HULST	0114 - 31 02 19	3*		duiken@outdoor-and-travel.nl
7	Boissens	Marc	L.P. Boonlaan 14	9111	BELSELE	00 - 32 32 96 80 11	2*		hehdebooy@zeelandnet.nl
8	De Booy	Herman	Walsoordensestraat 36	4588 KD	WALSOORDEN	0114 - 68 26 59	1* instr./4*		
9	De Booy	Lilian	Walsoordensestraat 36	4588 KD	WALSOORDEN	0114 - 68 26 59	2*		
10	an den Brande	Fonny	Molenstraat 40	4567 BD	CLINGE	0114 - 31 95 96	2*	0032 475981230	brands51@zonnet.nl
11	Van Britsom	Marc	Nederkouter 28	9000	GENT (B)		1*		marc.vanbritsom@advaivas.be
12	Broeckeaert	Carlo	Hoofstraat 8	4583 SR	TERHOLE	0114 - 31 72 67	1*		
13	Broeckeaert	Cindy	Hoofstraat 8	4583 SR	TERHOLE	0114 - 31 72 67	1*		
14	Bruggeman	Peter	Rodehoekstraat 2	9190	STEKEN (Klein Sinaai)	00 - 32 93 46 66 59	1*		
15	De Bruijn	Martijn	Narcisstraat 31	4587 BB	KLOOSTERZANDE	0114 - 68 19 50	1*		m.d.bruijn@zeelandnet.nl
16	Coenen	Frits	Sportlaan 16	4561 KZ	HULST	0114 - 31 42 45	2* instr./4*	06 - 55 75 87 27	tridacna@zeelandnet.nl
17	Cuelenaere	Paul	De Wilg 16	4531 DC	HOOGERHEIDE	0164 - 61 25 12	1*	06 - 21 51 24 57	cuelenaere@hotmail.com
18	Dekker	Willeke	Hogeweg 25	4561 RN	HULST	0114 - 65 17 25	1*		
19	D'Hooghe	Els	Doornstraat 12	9170	St. GILLIS WAAS [B]	00 - 32 37 70 61 75	2*		edhooghe@intermailing.be
20	Van Driessche	Eric	Grimbeertplein 34	4568 BM	NIEUW-NAMEN	0114 - 34 54 96	2* instr./4*	06 - 53 73 86 18	evandri@nl.packardbell.org
21	Van Eekelen	Ton	Plattedijk 14	4585 PT	HENGSTDIJK	0114 - 68 61 71	1* instr.		tonvaneekelen@hotmail.com
22	Geensen	Amadeé	Reijgerskreek 26	4585 AP	HENGSTDIJK	0114 - 68 29 92	3*		
23	Heijens	Renate	Cloosterstraat 4	4587 CD	KLOOSTERZANDE		2*	06 - 24 77 75 52	marchemelaar@planetinternet.be
24	Hemelaar	Marc	De Stropersstraat 40	9190	STEKENE	00 - 32 37 70 63 94	1*		
25	Hoof	Freddy	Recolettenlaan 43	9170	DE KLINGE [B]	00 - 32 37 70 64 36	2*		
26	Hoof	Johnny	Crevestraat 15	9180	MOERBEKE WAAS (B)	00 - 32 93 37 01 79	1* instr.	0032-477245761	johnny.hoof@pi.be
27	Hopmans	Annet	Vughtstraat 25-27	4701 NJ	ROOSENDAAL	016 - 55 46 005	2*		
28	Hopmans	Piet	Vughtstraat 25-27	4701 NJ	ROOSENDAAL	016 - 55 46 005	3*		
29	Hopmans	Sarah	Vughtstraat 25-27	4701 NJ	ROOSENDAAL	016 - 55 46 005	1*		
30	Ijzermans	Jacco	Driewegenstraat 5	4536 HJ	TERNEUZEN	0115 - 56 13 23	1*		
31	Kips	Angelique	Tulpstraat 17	4569 BB	GRAAUW	0114 - 63 51 38	1*	06 - 22 48 12 99	
32	Kips	Jackie	Tulpstraat 17	4569 BB	GRAAUW	0114 - 63 51 38	clubinstr.	06 - 22 48 12 99	
33	Korstanje	Arjan	Julianastraat 16a	4551 GH	SAS VAN GENT	0115 - 45 09 84	2*	06 - 29 55 69 23	
34	De Koulizer	Gyno	J.F.Kennedy-singel 3b	4587 AL	KLOOSTERZANDE	0114 - 68 32 37	clubinstr.		maeijer@wxs.nl
35	De Maeijer	Peter	Joh. Bastingsstraat 26	4576 DD	KOEWACHT	0114 - 36 13 02	1*		
36	Menu	Willy	Walsoordensestraat 16	4588 KC	WALSOORDEN	0114 - 68 29 73	3*		
37	Mussche	Rene Frank	Abeelstraat 13	4537 XR	TERNEUZEN	0115 - 61 14 19	1*		

LEDENLIJST

Vv.	Achtern.	Voorn.	Adres	Postc.	Woonpl.	Telefoonnr.	Niveau	GSM	E-mail
38	Niemeijer	Ellen	Handelstraat 29	4561 VM	HULST	0114 - 31 15 85	1*		ellenniemeijer@zeelandnet.nl
39	Niemeijer	Ronald	Handelstraat 29	4561 VM	HULST	0114 - 31 15 85	3*		ronaldniemeijer@zeelandnet.nl
40	Ploegstra	Herman	Stevinsstraat 19	4515 GB	IJZENDIJKKE	0117 - 30 18 78	1*		
41	Poppe	Kenny	W. van Saeftingelaan 8	9170	DE KLINGE (B)	00 - 32 37 70 66 33	1*		
42	Rijnberg	Ijla	Churchillhof 35	4587 EV	KLOOSTERZANDE	0114 - 68 26 90	1*		
43	Scheffhout	Peter	Past. Smulderstraat 52	4587 AK	KLOOSTERZANDE	06 - 53 72 36 32	asp.		
44	Sells	Petra	Burg. van Zuyenstr. 86	4511 GP	BRESKENS	0117 - 380374	1*		petraselis@zonnet.nl
45	Siewe	Jan	Ing. Leliestraat 15	4561 MH	HULST	0114 - 31 09 73	sportd.		
46	Sprenkels	Manon	Korenbloem 9	4561 TH	HULST	0114 - 31 38 32	sportd.		
47	Sprenkels	Marcel	Korenbloem 9	4561 TH	HULST	0114 - 31 38 32	1*		
48	Stam	Kevin	Emmabaan 98	4576 EG	KOEWACHT	0114 - 36 17 45	1*		
49	Stockman	Aswin	Plet Heinstraat 13	4587 EK	KLOOSTERZANDE	0114 - 68 12 55	1*		
50	Swartelé	Carlo	Widelandestraat 12	4566 AP	HEIKANT	0114 - 32 00 46	2*		swartefe@planet.nl
51	Swartelé	Ingrid	Widelandestraat 12	4566 AP	HEIKANT	0114 - 32 00 46	1*		swartefe@planet.nl
52	Swartelé	Theo	Axelsestraat 151	4537 AH	TERNEUZEN	0115 - 63 03 47	1*		
53	Verbraecken	Johan	Rodehoeksstraat 13	9190	STEKENE KLEIN SINAAL (B)	00 - 32 93 46 53 53	2*		
54	Verbraecken	Mireille	Rodehoeksstraat 13	9190	STEKENE KLEIN SINAAL (B)	00 - 32 93 46 53 53	2*		
55	Verschueren	Willem	Stijn Streuvelstraat 20	4561 NR	HULST	0114 - 31 26 48	2*		
56	Versprille	Tom	Marco Pololaan 47	4562 AB	HULST	0114 - 32 04 13	1*		
57	Volleman	Ineke	Klevitsstraat 8	4561 KK	HULST	0114 - 31 46 47	2*		volleman@hotmail.com
58	Volleman	Werner	Klevitsstraat 8	4561 KK	HULST	0114 - 31 46 47	clubinstr.		wvolleman@hotmail.com
59	Wentzler	Daniella	van Dijkstraat 3	4561 KP	HULST	0114 - 32 17 99	sportd.		
60	Wentzler	Robert	van Dijkstraat 13	4561 KP	HULST	0114 - 32 17 99	1*		wentzler49@zonnet.nl
61	Van Wesemael	Boudewijn	Zoufestraat 109	4561 TB	HULST	0114 - 31 48 53	Pow 2*		
62	Willems	Jos	Zoufestraat 134	4561 XD	HULST	0114 - 31 14 26	1*		
63	Van Zwol	Tonny	Sportlaan 16	4561 KZ	HULST	0114 - 31 42 45	2*		tonnievanzwol@hotmail.nl

Haai duikvrienden,

Het duikseizoen is weer in volle gang. De oesterdambewoners hebben het alvast weer geweten.

Hopelijk loopt alles vlotjes, worden er niet te veel attributen vergeten aan de kant en verloopt alles "op wieltjes" onder water.

Een aantal leden hebben er weer een ster bij. Proficiat Ellen, Cindy en Marcel ! Op naar de volgende !!!

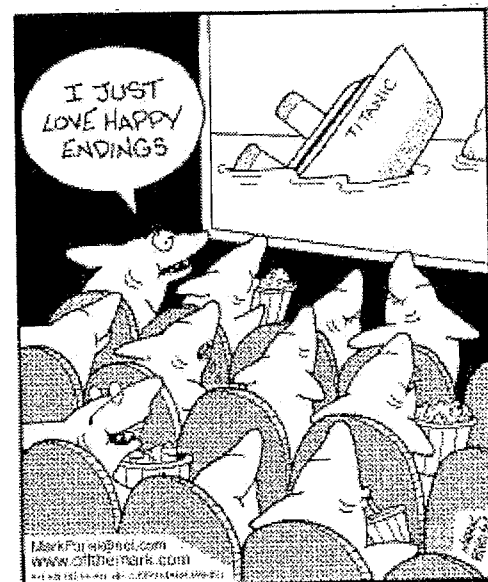
Aan allen die nog volop aan het trainen zijn: heeeeeeel veel succes, blijven volhouden, het lukt je wel. Voor de instructeurs en andere begeleiders: dank je voor alle inspanningen en jullie eindeloze geduld.

Verder willen we jullie bij deze een mededeling doen: wij stoppen als redactieleden van ons clubblad en geven de pen door aan ??????????

Voel je je geroepen om dit werk voort te zetten, reageer dan op de advertentie elders in dit blad. Wij hebben deze taak altijd met heel veel plezier gedaan en wensen onze opvolgers dan ook net zo veel plezier als wij hebben gehad.

SUCCES !!!

Groetjes,
Angelique, Petra en Els

VACATURE

GEZOCHT: REDACTIELEDEN

PROFIEL: GOED GEK, VEEEEEEEEEL TIJD, VOL INSPIRATIE, STALEN ZENUVEN, CREATIEF, SOMS NAT - SOMS DROOG, LID VAN DE BERMUDA DIVERS, ..

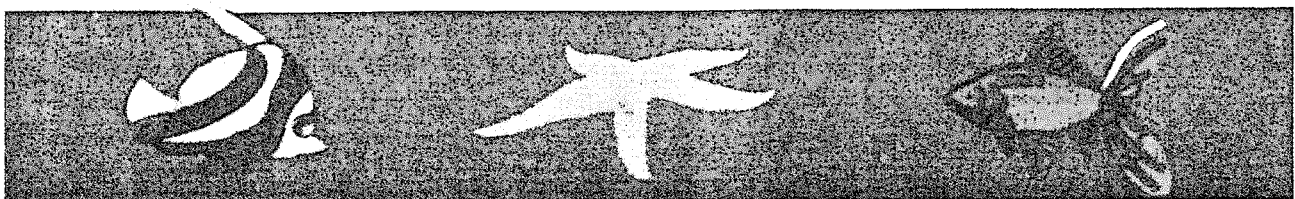
GESLACHT: NEE, BIJ VOORKEUR NIET

FUNCTIEBESCHRIJVING: 3-MAANDELIJKE KNIP- EN PLAKBEURT, BIJ VOORKEUR NIET TE KROM, ZONDER KARTELS EN MAX A4-FORMAAT. LIJM ZELF TE BEPALEN, DOCH BIJ VOORKEUR VAN DE WITTE PRODUCEN GEZIEN HET GERINGE BUDGET. ALLE ANDERE ONKOSTEN WORDEN VAN LIV MAANDLOON INGEHOUDEN.

BELONING: EERVOLLE VERMELDING IN COLOFON.

C.V. MET FOTO EN REFERENTIES TE STUREN ONDER VOLDOENDE GEFRANKEERDE ENVELOPPE AAN:

VERNER VOLLEMAN - ADRES: ZIE P 4.

OPDRACHTEN

Nieuwe brevetbevoegdheid

Zoals iedereen weet heeft de NOB afgelopen voorjaar een nieuw instructieboek uitgegeven. In dit boek stonden nogal wat veranderingen die vooral met de inhoud van de diverse modules te maken hadden. We hebben in de vorige Buddy hiervan een (zeker niet volledige) opsomming gegeven.

Op een of andere manier is er een probleem ingeslopen en het is niet goed meer te achterhalen waar dat vandaan komt.

Ineens zijn 1* duikers met elkaar aan het duiken (al of niet met een duikleider op de kant) in de veronderstelling dat dit toegestaan is.

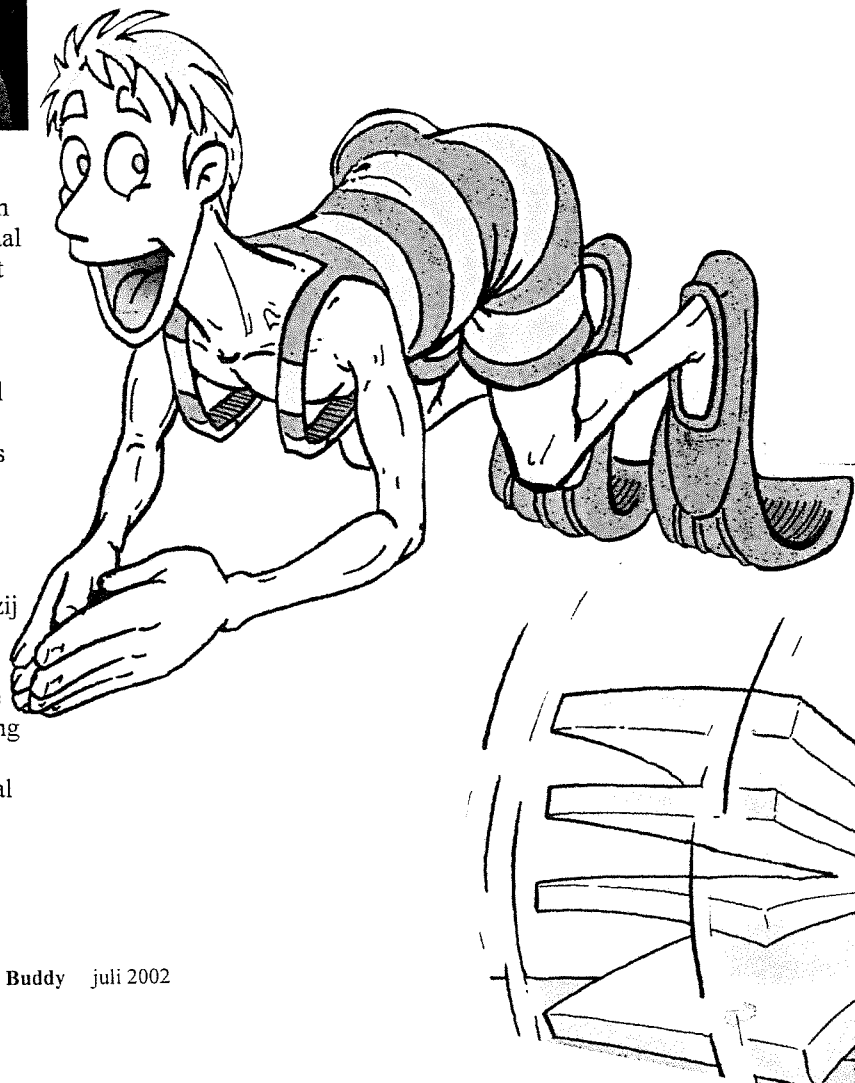
Iedereen een plezierige zomer toegewenst en vele mooie duiken!!

Frits Coenen

Voor zover ik kan achterhalen in het nieuwe instructieboek van de NOB is dit NIET toegestaan met een duikleider. Dit betekent dat het al helemaal niet is toegestaan om als 1* duiker met je 1* maat te gaan duiken als er geen duikleider bij is. Ik hoor je al zeggen: "op de Oesterdam kan dat geen kwaad".

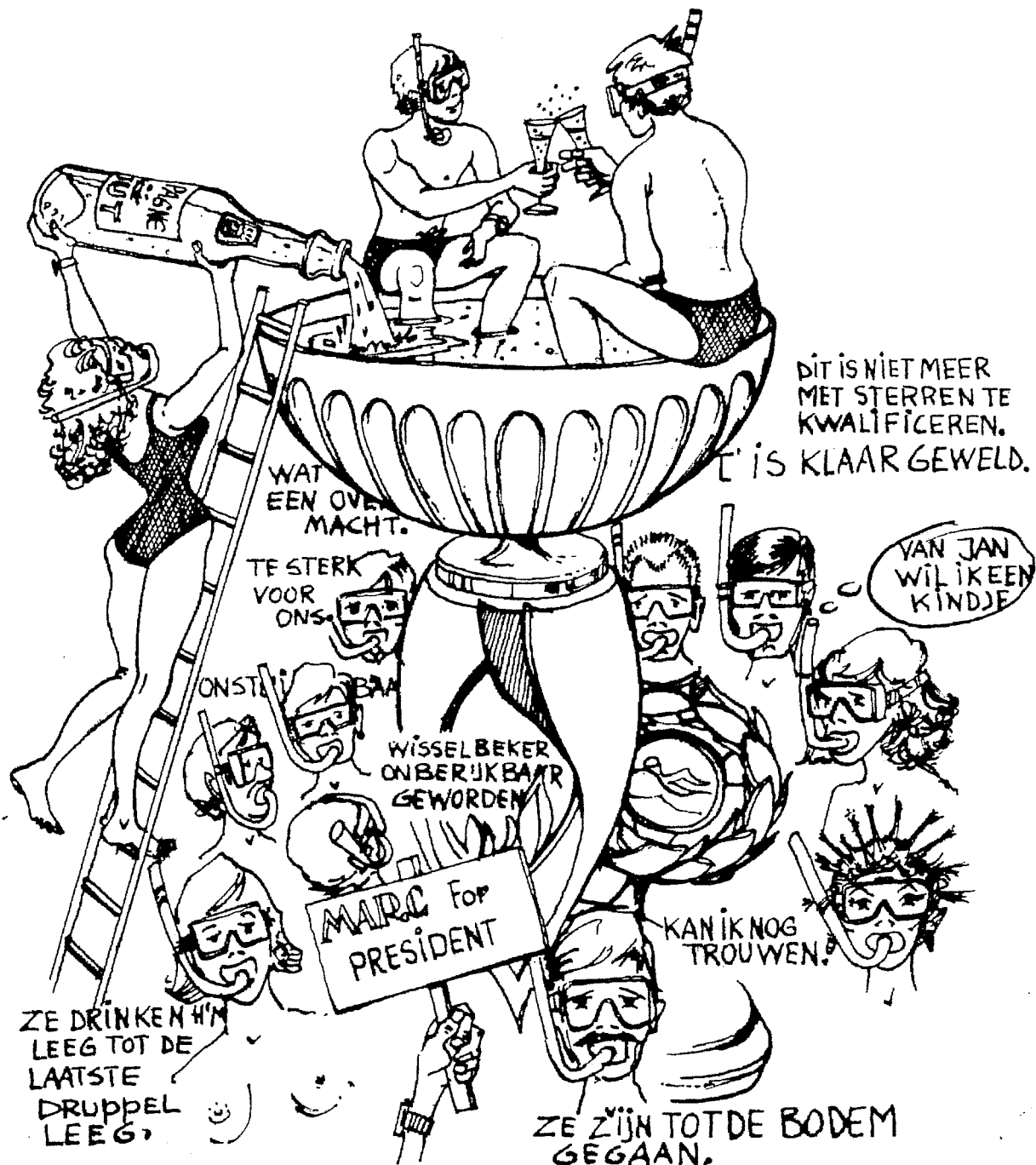
Ik denk da het niet gaat om de vraag waar het wel of geen kwaad kan: verzekeringstechnisch zit je ongelooflijk fout (dat is je eigen zaak) maar het is bovendien niet doenlijk om per locatie te kijken waar het wel kan en waar niet. Als we niet oppassen krijgen we ook nog te maken met het fenomeen dat we vinden dat de ene 1* duiker dit wel mag en de andere 1* duiker niet omdat hij / zij toevallig wat minder in "de markt ligt".

Voor zover ik het nu kan achterhalen is er wat de brevetbevoegdheid in dit opzicht geen verandering gekomen. Mocht een ander wel deze verruiming gelezen hebben laat het me dan even weten. Ik zal dan de eerste zijn om dit binnen de Buddy te vermelden en er naar te handelen.

JAN en MARC winnen "BERMUDA WISSEL TROFEE"

Met grote overmacht heeft het koningskoppel de laatste aansluitende competitie van zwembad duiktraining winnend afgesloten. Van een nek aan nek race was geen sprake. De afstand t.o.v. anderen was overtuigend. Het winnende duo zal zeker de cup verdedigen maar betwijfelt of er dan sprake van tegenstand zal zijn. Geruchten over doping zijn vanzelfsprekend niet tegengesproken.

Bovenstaande impressie geeft een goed beeld van de intense tevredenheid en de verslagenheid die zoals gebruikelijk bij dit soort competitie dicht bij elkaar liggen.

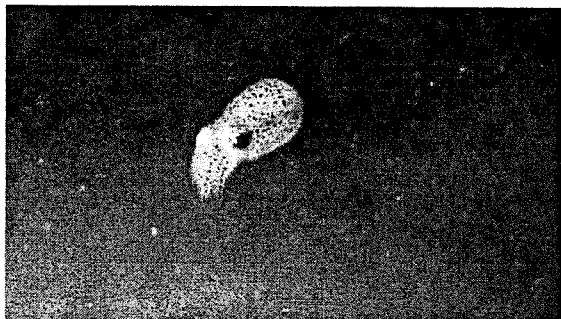
Kampeerweekend

Het kampeerweekend 2002 was weer een succes. Onze speciale verslaggever was ter plekke en genoot van de vrolijke sfeer die er hing, de enthousiaste stemming maar ook van de activiteiten die totaal niets met het duiken te maken hadden.

Het kampeerweekend vond plaats van vrijdag 21 juni tot zondag 23 juni op camping *De Oase* te Renesse. Een schitterende camping met ruim voldoende plaats voor iedereen. Het veld waar we stonden bood ruimte om diverse spelactiviteiten te houden wat uiteraard niet werd benut omdat iedereen optimaal geconcentreerd was op het duiken en het après duiken (Tonnie zei dat er wel volleybal-enthousiastelingen waren). Ik heb het niet gezien!

De eerste duik die gepland stond was een *Midzomernachtduik* bij Het Dolfijntje. Vorig jaar zijn we daar een keer bijna per ongeluk terechtgekomen voor een nachtduik en iedereen was waan-zinnig enthousiast over wat er allemaal te zien was.

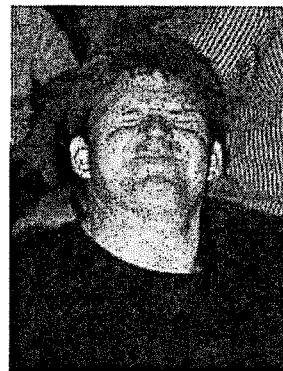
Dit jaar was de duik gepland en de verwachtingen waren hoog gespannen. Ze kwamen uit. Er werden zoveel sepiola's gezien dat ze op den duur vervelend begonnen te worden. Alweer een!

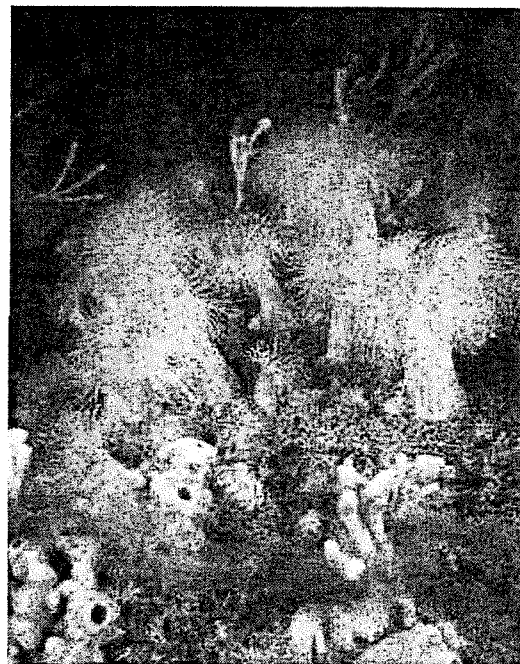
En dit 50 keer!

Bijzonder van duikstek Het Dolfijntje is dat de duik vrij ondiep blijft (rond de 6 mtr.). Wil je dieper dan moet je in feite "links af" met de dijk mee zwemmen maar de diepte levert geen meerwaarde op. Verder werden er zeenaalden, zeedruifjes, kreeften etc waargenomen.

Voldaan keerde iedereen naar de Oase terug. Lilian had geregeld dat de auto's op het terrein mochten staan maar ze moesten dan wel bij de ingang blijven staan. Geen probleem; iedereen moest dus vroeg uit de veren om de auto op te halen. Er werd nog even nagepraat maar laat werd het niet omdat de volgende dag weer duiken stonden gepland. Bovendien is het een nette duikclub waar weinig alcoholische drank genuttigd wordt (zie bijgevoegde foto).

Op zaterdagochtend lukte het iedereen om op tijd bij de wagen te zijn en deze het terrein op te rijden. Er werd gezamenlijk ontbeten en de nieuwe duikplannen werden gemaakt. Al vroeg (\pm 12.00 uur) toog iedereen richting Plompe Toren, bekend om zijn uitgebreide anjelierenvelden. Ook een enkele brokkelster valt te onderscheiden maar dan moet je wel goed kijken. De duiker treft geen blaam als hij de brokkelster over het hoofd heeft gezien!

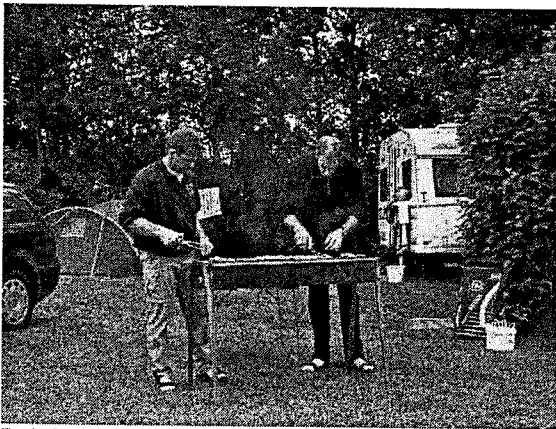
Anjelierien

Na de duik werd er uiteraard driftig gespoeld en de logboeken werden bijgewerkt. Een goede duiker zorgt ook voor zijn rust: een klein tukje dus!

Langzaam werden de voorbereidingen voor een enorme barbecue getroffen. Eigenlijk raar dat je, om zo'n barbecue te organiseren, er ook nog eens bij moet duiken: het zou ook zonder duiken mogelijk moeten zijn. Misschien gebeurt er wel

meer onder de vlag van "duikclub" terwijl het zonder duiken ook kan!

Diverse clubleden laten hun veelzijdigheid zien. De salademakers, de vleesbraders (allesbrander zegt de spellingcontrole), de tafelklaarzetters etc.

De koks

Ineens verschijnen er clubleden die zich eerder niet hebben laten zien; die komen echt alleen voor de barbecue. Het zijn Frits, Bart en Bart's vriendin Chantal.. Zij schuiven bijna meteen aan. Het smaakte voortreffelijk en de Parasol van V.O.F de Block (voor intimi Walther en Caroline) bood opnieuw een riant onderdak!

De parasol

De barbecue ging tot in de vroege uurtjes door en de verhalen werden steeds diepzinniger. Voor een enkeling was het kijkglas duidelijk te vol: tijd om naar bed te gaan.

Toen ik de volgende ochtend als verslaggever alweer gereed zat om mijn aantekeningen te maken moest ik toch wel even slikken: wat een ravage! Hier moeten andere campinggasten zich nog tegoed hebben gedaan aan onze drank; zo'n rotzooi kunnen wij niet gemaakt hebben!

De ravage

Nominaties

Zoals bekend is heeft de duikclub jaarlijks zijn nominaties voor iemand die iets vergeten is of iemand die bv extra inzet laat zien of wat dan ook. Om het voor deze commissie wat makkelijker te maken volgt hier een lijstje kampeerweekend-leed.

- Tonnie: vergeet het trimjack mee te nemen en werd hierdoor benoemd tot assistent-duikleider en oppas voor de kinderen.
- Kevin: is zijn zwembroek vergeten en vraagt om een "schone" zwembroek. Bij gebrek aan beter krijgt hij de zwembroek van Herman met het verzoek deze daarna wél uit te wassen.
- Renè: dacht zonder lood onder te komen. De flora en fauna (stenen) werden gebruikt om als ballast te dienen. Zo krijgt je leven als steen ineens een andere dimensie.
- Werner en Herman: hadden geen sokken bij zich maar kletsen zich er weer uit door te zeggen dat sokken niet nodig zijn !??

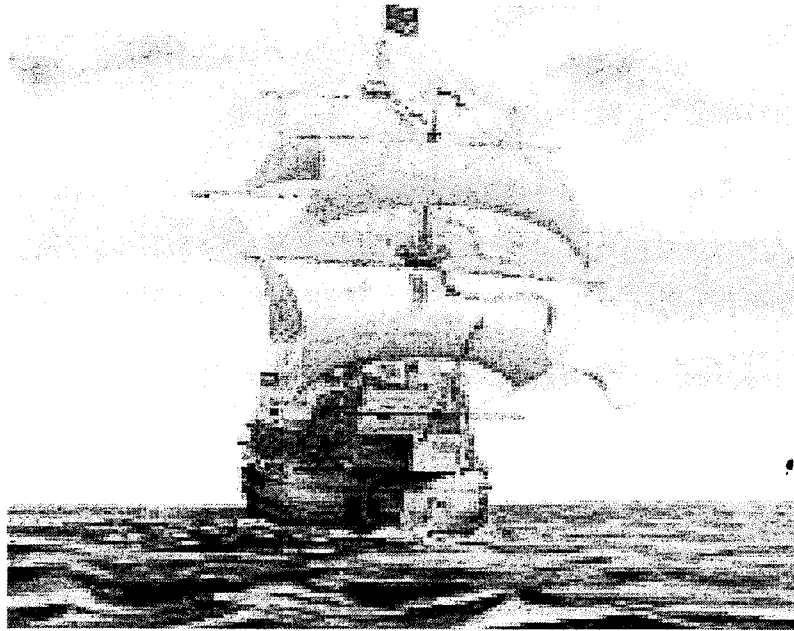
Al met al een zeer geslaagd kampeerweekend, de moeite waard om er volgend jaar weer bij te zijn!! Voor zij die er niet bij waren; Zorg dat je er volgend jaar wel bij bent!! Laat zoiets niet aan je voorbij gaan.

Organisatoren; **Bedankt!!**

*Soms doe je dingen met 1 vinger in de neus !
Dit met 1 vinger in een holle kies.*

Frits

Mary Rose

In de loop der eeuwen zijn er talrijke schepen naar de zeebodem verdwenen. Soms rusten schepen eeuwenlang op de zeebodem om dan door toeval ontdekt te worden. Bij het moderne "schatgraven" gaat veelal grondig onderzoek in archieven en historische verslagen vooraf. Duiker en journalist Alexander McKee werd hevig geboeid door de geschiedenis van de Mary Rose. De Mary Rose was de parel van de Engelse vloot in de 16e eeuw, toen koning Hendrik VIII aan de macht was. Aan het einde van de jaren zestig begon McKee samen met archeologe Margaret Rule aan een systematisch onderzoek naar het wrak. Historische verslagen waren hierbij de leidraad. Een speurtocht die jaren zou duren maar uiteindelijk zou leiden tot de berging van de Mary Rose. De British Sub-Aqua Club werkte vanaf het begin mee aan dit project, maar duidelijk was dat moderne hulpmiddelen de duikers moesten bijstaan in hun speurtocht. Het wrak bevond zich niet op grote diepte, maar lag wel in getijdewater met slecht zicht. Het antwoord was side-scan sonar. In 1967 ontdekte men een wrak vergelijkbaar met de grote en bouw van de Mary Rose. Dit werd in 1968 nogmaals bevestigd bij verder sonar onderzoek, de Mary Rose was herontdekt. Tussen 1968 en 1971 werd er door een kleine groep vrijwilligers op het wrak gedoken. Zij noemden zichzelf de Mad Mac's Marauders. Er werd gedoken vanaf kleine bootjes en er was slechts een klein budget beschikbaar. Maar men werd aangemoedigd door de vondst van het eerste kanon in 1970. Op 5 mei 1971 ontdekte Percy Ackland daadwerkelijk stukken van de Mary Rose. Na deze vondst raakte de media geleidelijk geïnteresseerd in het project en kwam er meer geld beschikbaar. Het duiken naar het wrak was een verschrikking. Het zicht was minimaal, het zeezand stooft in duistere wolken op en de getijden en stromingen rond het wrak waren erg sterk. Maar de duikers troffen bijna de helft van het schip nog volledig intact aan. Het schip was op stuurboordzijde terechtgekomen. Het onderste deel van de romp lag onder een laag fijn zand bedolven waardoor de inhoud van het wrak voor verval was gevrijwaard. De stuurboordzijde bevatte een grote hoeveelheid vondsten, van wapens tot persoonlijke bezittingen, en van het gereedschap van de kapper/scheepsarts tot een kompas. Ze gaven niet alleen een beeld van de laatste ogenblikken van het schip, maar tevens van het dagelijkse leven aan boord.

Zomer 1545

Het was een mooie zomerse dag op 19 juli 1545, er stond een lichte bries over de Solent bij Portsmouth. Toch was de spanning in de stad duidelijk voelbaar, want Hendrik VIII moest een ernstige crisis het hoofd bieden: een Franse vloot (235 schepen en 30.000 man) bedreigde zijn vloot kort voor de kust. Tegenover deze invasievloot had Hendrik elk schip nodig dat hij kon vinden. Hij wist er 80 te bemonsteren, waaronder de Mary Rose. De Mary Rose was al 35 jaar in dienst van het koninklijk huis. Het schip was net terug van de werf waar het van top tot teen was gereviseerd, zodat het nu weer een geducht oorlogsschip was. Aan boord wemelde het van het zware bronzen geschut en bovendien was de Mary Rose uitgerust met kanonnen van een nieuw type. De Mary Rose was voor die tijd een groot oorlogsschip, zo'n 36,5 m lang, met een laadvermogen van 700 ton, een hoge boeg en afschrikwekkende kastelen. Op de werf was de romp met zware balken verstevigd om het extra gewicht van het nieuwe geschut te kunnen dragen. Maar helaas het schip werd te vol geladen: niet alleen vervoerde het nieuwe kanonnen, maar tevens 25 ton aan boogschutters die op het dek samengepakt waren. En nadat het opnieuw te water was gelaten, had de Mary Rose nog geen echte proefvaart gehouden.

Hendrik VIII keek met zijn gevolg te midden van de mensenmenigte toe toen de Mary Rose uitliep in de Solent. Het schip was zwaar beladen met 415 matrozen en 285 soldaten en schutters. De onderste geschutpoorten waren open, klaar voor de aanval. Het was een schitterend gezicht de Mary Rose te zien varen. Het schip was versierd met fijn snijwerk en bladgoud, en fel gekleurde vlaggen en wimpels tooiden de masten en ra's. Heel langzaam gleeed het naar open water. Een plotselinge windvlaag deed de veren van het koninklijke gevolg wapperen. De Mary Rose helde over en raakte licht van koers. Een ander Engels schip kwam voorbij en desgevraagd zei de vice-admiraal aan boord van de Mary Rose: "he had the sort of knaves whom he could not rule" (ik heb knechten die niet te besturen zijn). De roergangers trachtten tevergeefs het schip meester te worden. De topzware Mary Rose begon gestaag te kantelen. Het zeewater liep de openstaande geschutpoorten binnen en zette in enkele seconden het benedendek onder water. Vol ontzetting moest de vorst toezien hoe zijn vlaggenschip in minder dan geen tijd naar de zeebodem verdween, te zamen met vrijwel de gehele bemanning. Slechts 30 man werd gered. De herinnering aan de Mary Rose leefde nog lange tijd voort, maar de Franse invasie was voorkomen en uiteindelijk raakte het voorval in de vergetelheid.

Tot 16 juni 1836 een lokale visser met zijn netten vast bleef zitten aan het wrak. Toevalliger wijze was duiker John Deane in de buurt aan het duiken op het wrak van de Royal George. De visser vroeg de duiker zijn netten los te maken en als vergoeding het gevonden te delen, wat dat dan ook mocht zijn. John Deane en zijn broer hadden de eerste praktische duikhelm ontwikkeld, een uitvinding die ook wel aan Siebe wordt toegeschreven met wie de broers samenwerkten. Met deze primitieve apparatuur dook John Deane op plaats waar de visser zijn netten verspeelde. Het net zat vast aan een balk welk uit de bodem stak. Verder zoekende ontdekte John Deane meerdere balken en jawel een bronzen kanon. De Mary Rose was herontdekt. Na deze ontdekking dook Deane tot 1840 sporadisch op deze plek en ontdekte een aantal kanonnen, meerdere pistolen en bogen en een aantal kleinere voorwerpen. Opnieuw raakte de Mary Rose in vergetelheid.

Duiken, duiken en nog eens duiken

Na het aarzelende begin tussen 1968 en 1971 was de beer nu echt los. In 1979 ontstond de Mary Rose stichting met Prins Charles als voorzitter. Tussen 1979 en 1982 werd er maar liefst 30.000 uur op het wrak gedoken in 27.831 duiken. En er werd besloten om de Mary Rose te lichten. Maar voordat het schip gelicht kon worden werd het wrak eerst in kaart gebracht en werd alles opgemeten. Alles werd minutieus beschreven. De duikers vonden 139 handbogen, een groot deel was uitstekend geconserveerd. De skeletten van de boogschutters lagen door elkaar op het dek. Beetje bij beetje werd het wrak bloot gelegd. Duizenden voorwerpen, groot en klein stelden de archeologen, onder leiding van Margaret Rule, in staat om het leven aan boord te reconstrueren. De bemanning at vlees van runderen, schapen, varkens en wild en daarnaast verse erwten, brood en verschillende soorten fruit. De officieren dineerden met tinnen serviesgoed en dronken hun bier uit fraaie kroezen. De bemanning gebruikte het houten vaatwerk. De archeologen vonden de overblijfselen van insecten en de onvermijdelijke ratten en zelfs een reukbal, gevuld met specerijen, die een officier gebruikte om de kwalijke luchtjes aan boord tegen te gaan. De zeelieden gebruikten bij het vissen vislijnen zonder hengel, lijnen die ook in de strijd werden meegenomen. De duikers vonden ook de houten kist met snijwerk van de kapper-scheepsarts, waarin hij zijn instrumenten en medicijnen bewaarde, zelfs zijn zalfjes lagen nog op hun plaats. Naast kapper was de scheepsarts ook tandarts. Zijn kist bevatte een kom, stamper en vijzel voor het aanmaken van medicijnen, operatie-instrumenten en gereedschap om wonden mee dicht te schroeien.

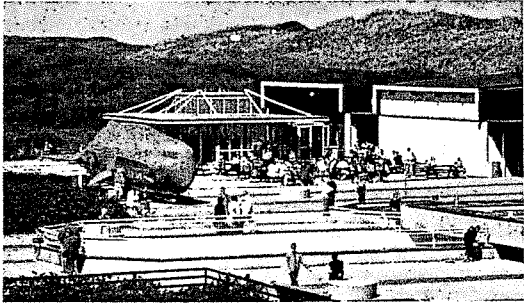
Uit de kist van een matroos kwam een prachtig kompas met beugel te voorschijn, één van de drie kompassen die aan boord werden aangetroffen. Dit exemplaar was het oudste dat tot nog toe in Noord-Europa is gevonden. Verschillende officieren droegen zakzonnepijpen bij zich. Ook talrijke kledingresten werden aan boord van de Mary Rose gevonden, waaronder leren schoenen en zilveren ornamenten. Daarnaast kwamen twee dozijnen gouden munten aan het licht.

Toen de romp eenmaal was blootgelegd, werd het tijd de Mary Rose in zijn geheel aan de oppervlakte te brengen.

Nieuwe techniek

De techniek voor het bergen van de Mary Rose was nieuw. Een strop rond de scheepsromp zou te veel druk op de romp uitoefenen dus er moest naar een andere methode worden uitgekeken. Er werden gaten geboord in de belangrijkste dragende balken. In deze gaten werden bouten aangebracht. Aan deze bouten zaten grote rubber kussens aan de buitenkant van de scheepsromp en aan de andere kant liep een lijn naar een frame. Met behulp van een grote drijvende kraan kon zo het omhoog liften van de Mary Rose met een minimale spanning op de scheepsromp gebeuren. Deze klus werd op 11 oktober 1982 geklaard onder luid toejuichingen van een grote vloot jachten en andere vaartuigen. De zwart geworden fragmenten van de romp werden in een overdekt droogdok ondergebracht, waar het 24 uur per dag werd nat gehouden. Tegenwoordig wordt zij tentoongesteld in het Mary Rose museum te Portsmouth. De ruimte waarin de Mary Rose zich nu bevindt heeft een vochtigheidsgraad van 95% en de temperatuur bedraagt slecht 5 graden. Men is nu zover dat er een begin wordt gemaakt met conservering op grote schaal. Een conservatie die ongeveer 15 tot 20 jaar gaat duren.

Verscholen in een duinpark, op het grootste waddeneiland van Nederland, ligt EcoMare, centrum voor wadden en Noordzee. Mens en dier zijn

hier even hartelijk welkom. Voor gewonde vogels en bejaarde of zieke zeehonden is er opvang, voor de nieuwsgierige mens een museum, bezoekerscentrum én, sinds kort, ook een digitale encyclopedie. Deze unieke cd-rom werd afgelopen voorjaar bekroond met een Henry Ford Conservation Award.

IN ECOMARE ZIJN MENS EN

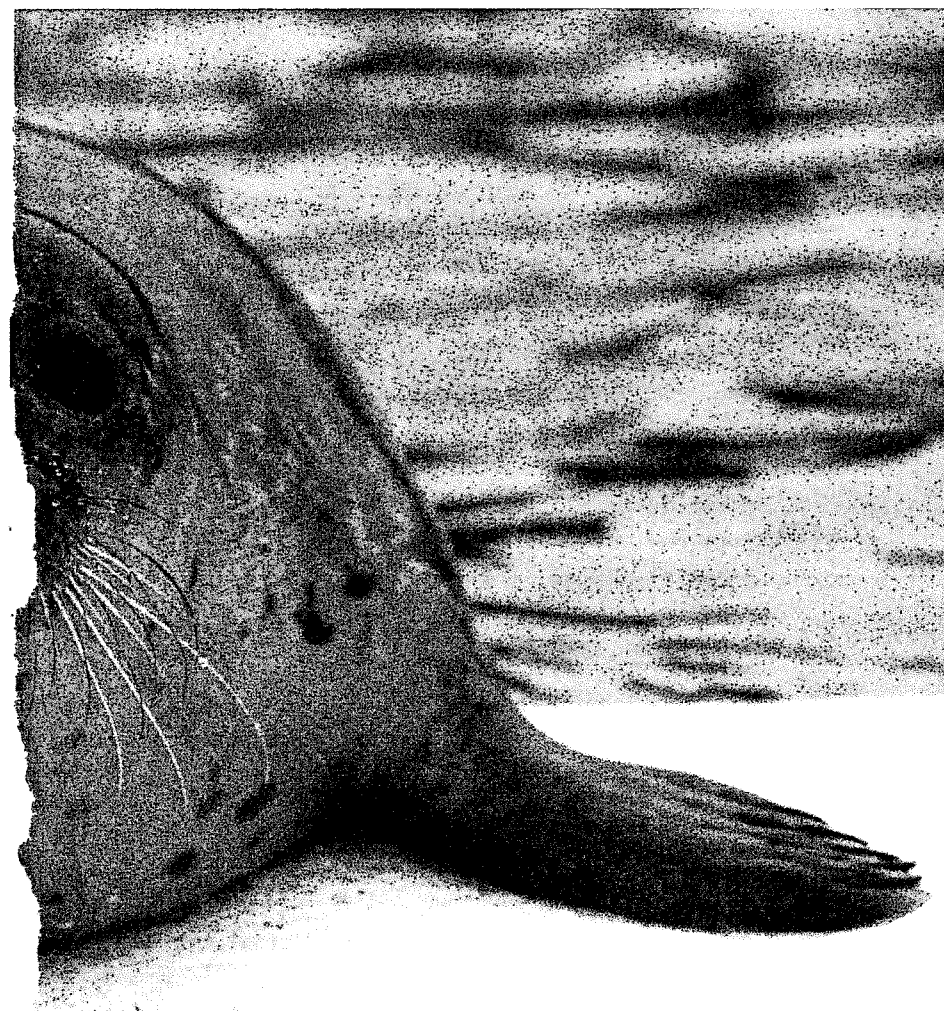
Voorloper van EcoMare is het Texels Museum. Dit museum werd in 1930 opgericht door de heer Kraai. In de jaren '50 begon de toenmalige directeur Gerrit-Jan de Haan met de opvang van zieke vogels en oude, verzwakte zeehonden. Nadat het Texels Museum in 1975 verhuisde naar zijn huidige plek bij De Koog kreeg het de naam 'EcoMare, centrum voor wadden en Noordzee'. Met

de naam veranderde ook de doelstelling. De nadruk kwam te liggen op het leveren van een bijdrage aan het behoud en herstel van de natuur van het waddengebied en de Noordzee. Dat doet EcoMare onder meer via de opvang van vogels en zeehonden. Tot de vaste bewoners van het centrum hoort een groep van ongeveer 20 zeehonden. Deze zoogdieren zijn zo oud en ver-

zwakt dat ze in de vrije natuur nauwelijks kans op overleven hebben. Ieder jaar krijgt deze groep bezoek van een aantal zieke zeehonden. Zodra deze bezoekers weer sterk genoeg zijn, worden ze opnieuw uitgezet. Datzelfde geldt voor de jonge zeehonden die in de groep geboren worden.

In de vogelopvang van EcoMare worden voornamelijk zeevogels opgevangen. Deze vogels zijn gewond, verzwakt of besmeurd met olie. Van enkele vogelsoorten bivaakkeert een aantal permanent in de opvang. Zij zijn alle gehandicapt en spelen een

begeleiding van EcoMare en Staatsbosbeheer ieder jaar honderden groepjes op pad. Hun aandacht richt zich telkens op een onderwerp dat te maken heeft met de natuur op Texel, zoals de duinen, het wad, vogels, e.d.

DIGITALE ENCYCLOPEDIË

Door middel van deze excursies hoopt EcoMare te bereiken dat de mens het bijzondere van de natuur op en rond Texel leert waarderen. Voor het behoud en herstel van de Noordzee en het waddengebied kan EcoMare nu eenmaal niet zonder de medewerking van de mens. Om die reden probeert het centrum zoveel mogelijk informatie over het gebied te verstrekken. In het speciaal hiervoor bedoelde bezoekerscentrum liggen tientallen boeken ter inzage. Bovendien kan hier de computer geraadpleegd worden voor een fiets- of wandelroute op

DIER WELKOM

belangrijke rol als gastheer voor hun verzwakte soortgenoten.

INDRUKWEKKENDE POTVIS

Bezoekers zijn in Ecomare van harte welkom. Je leert hier van alles over de Noordzee, het waddengebied, de natuur op Texel en de invloed van de mens daarop. Ieder onderdeel van dit centrum is even leerzaam als interessant. Dat geldt niet alleen voor de dierenopvang, maar zeker ook voor het museum. Een echte aanrader is de Waterzaal, waar in diverse aquaria de vele biotopen van het waddengebied

en de Noordzee getoond worden. In een speciale 'voelbak' mag u de vissen zelfs aanraken. Buiten dit museum stuit u op het indrukwekkende geraamte van een potvis. Het gaat hier om een volwassen mannetjesdier dat ooit op het Texelse strand is aangespoeld. Vanuit het Veldwerkcentrum van EcoMare worden allerlei excursies voor scholieren en volwassenen opgezet. Deze programma's variëren in tijdsduur van een paar uur tot een volledige werkweek. Zo gaan onder

Texel. Sinds 1994 werkt EcoMare ook aan een uitvoerige encyclopedie op cd-rom. Het is voor dit project dat EcoMare afgelopen voorjaar de Henry Ford European Conservation Award in de wacht wist te slepen.

Vorig jaar zomer verscheen de eerste editie van de cd-rom. De digitale encyclopedie heet 'De Vleet' en is vernoemd naar een zeldzaam soort Noordzee-rog. Op de cd-rom staan talloze teksten, foto's, tekeningen,

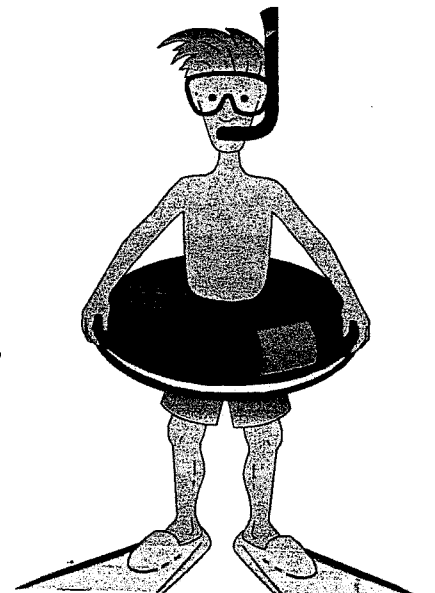
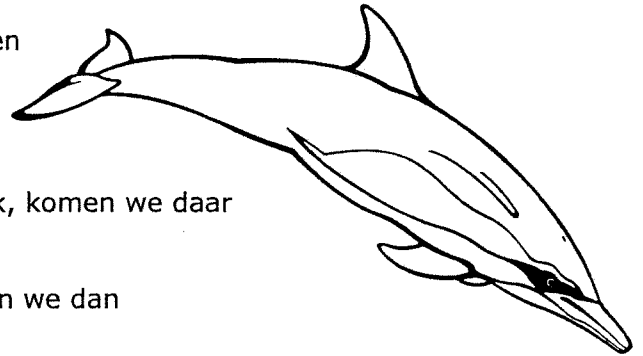
.....BUBBELS EN BABBELS.....

Hallo,

Onderstaande is misschien iets voor in de Buddy?

Vraag jij je ook wel eens af?

- Als je een smurf wurgt, welke kleur krijgt hij dan?
- Hoe zet men de bordjes "niet op het gras lopen" op het gazon?
- Waar was de persoon mee bezig, toen hij ontdekte dat je melk uit een koe kon halen?
- Als Amerikanen rijst gooien bij een bruiloft, gooien Aziaten dan hotdogs?
- Waarom droegen kamikazepiloten een helm?
- Als een woord verkeerd gespeld staat in het woordenboek, komen we daar dan ooit achter?
- Als de meeste ongelukken in huis gebeuren, waarom gaan we dan niet verhuizen?
- Waarom heeft Noach destijds die 2 muggen niet doodgemept?
- Als konijnenpootjes geluk brengen, wat is er dan met dat konijn gebeurd?
- Hebben de arbeiders bij Pickwick wel eens koffiepauze?
- Hoe weet een thermoskan of een drank warm of koud moet blijven?
- Hoe zorgt men ervoor dat herten juist bij die verkeersborden oversteken?
- Waarom krimpen schapen niet als ze na een regenbui weer opdrogen?
- Wat tellen schapen als ze niet kunnen slapen?
- Waarom staat het woord "woordenboek" in het woordenboek?
- Zwemt een eend met maar 1 pootje in cirkeltjes?
- Hoe zorgt iemand die rekken verkoopt ervoor dat zijn winkel niet leeg lijkt?
- Als je van zwemmen slank wordt, wat doen walvissen dan verkeerd?
- Als maïsolie van maïs wordt gemaakt, hoe zit het dan met babyolie?
- Als superlijm werkelijk alles vastlijmt, waarom dan niet de binnenkanten van de tube?
- Waarom moet je om een waarzegger te bezoeken een afspraak maken?
- Als het vandaag 0 graden is en morgen wordt het 2x zo koud, hoe koud wordt het dan morgen?
- Waarom worden mensen meteen geloofd als ze zeggen dat er aan de hemel 9 miljoen sterren zijn, maar als je ze vertelt dat de deurpost

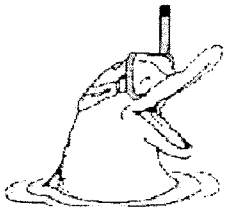

pas
geverfd is moeten ze voelen?

- Waarom bestaat citroenlimonade voor het grootste gedeelte uit kunstmatige middelen en zit er in afwasmiddel echte citroen?
- Leven getrouwde mensen langer of vinden ze dat alleen maar?
- Met welke snelheid wordt het donkerder?
- Hoe pak je piepschuimballen in als je ze wil opsturen?
- Is er een ander woord voor synoniem?
- Als een schizofreen persoon met zelfmoord dreigt, kan hij dan wegens gijzeling veroordeeld worden?
- Waarom wordt er geen kattenvoer met muissmaak verkocht?
- Hoe zouden stoelen eruitzien als onze knieën aan de andere kant zaten?
- Waarom loopt je neus, terwijl je voeten ruiken?
- Waarom gaan vrouwen nooit alleen naar het toilet?
- Als niets in een teflonpan plakt, hoe zit teflon dan vast aan de pan?
- Waarom heeft een tankstation dat 24 uur per dag open is een slot op de deur?
- Waarom worden voor ter dood veroordeelden in de VS steriele naalden gebruikt?
- Waarom staat er een uiterste verkoopdatum op een beker zure room?
- Hebben blinde eskimo's blinde geleidesledehonden?
- Waarom zitten er in vliegtuigen zwemvesten en geen parachutes?
- Hoe komt de bestuurder van de zoutstrooiwagen op z'n werk?
- Als de zgn. zwarte doos van een vliegtuig onverwoestbaar is, waarom maken ze de vliegtuigen niet van dat materiaal?
- Als een blinde naar het toilet gaat, hoe weet hij dan wanneer z'n achterste schoon is?

Aswin Stockman

Dolfijnen en autisten

Katty Bourlez (Vertaling van Alex Roelants)

De media, televisie, radio, dagbladen schotelen ons dagelijks clichés voor met informatie, de ene keer nog meer sensationeel dan de andere. Het is nodig van een keer orde op zaken te stellen en de dingen hun echte zin en waarde terug te geven. Sinds het uitkomen van de film Rainman, zijn de blikken gericht naar een bijzonder universum, dat van de autisten. Een wereld die een beetje vergeten is, of vrijwillig aan de kant gezet omdat hij stoort, een wereld waar een zeker aantal verantwoordelijkheden nooit gevestigd zijn : de gemeenschap, het gezin, de vader, de moeder, ofwel de genetica ?

Maar vooreerst, wat is een autist ? Het is een persoon die een bepaald aantal bijzondere gedragingen vertoont die het moeilijk maken zich met de anderen te mengen, de weigering om te leren, geen angst voor nochtans echt gevaar, buitenmaatse lachbuien en uitbarstingen, een afwezige affectiviteit, afwijzing van oogcontact. Welk verband kan er dus bestaan tussen het gedrag van een autist en dat van onze trouwe vrienden de dolfijnen ? Wat kan op dit domein de kennis van en het bezoeken van de dolfijnen bijbrengen ?

Een Amerikaanse onderwijzeres uit Connecticut, Patricia St.John, ontmoet in een bijna verlaten bassin, twee vergeten dolfijnen. Het verhaal begint erg pijnlijk, daar Patricia door het koppel te willen benaderen zich tot bloedens toe laat bijten door het mannetje. Maar ze zet desondanks door. Na verloop van een aantal dagen begint zich een echte lotsverbondenheid te vestigen en Patricia komt op een buitengewoon idee : het zijn de dolfijnen die aan haar gewend geraken, haar temmen en niet omgekeerd. Zij geeft er zich rekenschap van dat de taal van de dolfijnen niets te maken heeft met die van de mensen. De uitgestoten kreten spreken niet tot de geest, maar tot het lichaam. Dit laat haar al snel toe van allerlei boodschappen te begrijpen die voor de gewone mens niet zichtbaar zijn. Spoedig heeft ze begrepen dat er een verband bestaat tussen het gedrag van de dolfijnen en dat van de autisten... Gewapend met de kennis verworven dank zij de dolfijnen besluit zij op verkenning te gaan naar deze andere wereld, even ondoordringelijk als de grote blauwe zee.

Een autistisch meisje boekte zeer snel vooruitgang, niet-verbaal daar ze nooit een woord gesproken heeft, maar schreef daarentegen prachtige gedichten...haar manier om zich uit te drukken.

Patricia's manier om te communiceren met de autisten is gebaseerd op de observatie van hun houding en gedragingen. Zij gaat te werk op dezelfde manier als bij de dolfijnen. Eerst zoekt zij naar een solide basis in het gedrag, dan naar kleine variaties met welbepaalde betekenissen, dan bouwt ze verder op deze verworven kennis. Misschien laat ze zich ook hier tam maken door deze kinderen.

De dolfijnen laten ons begrijpen dat we niet noodzakelijk met woorden moeten communiceren, dat de praatjes die men ons vertelt dikwijls in een taal zijn die wel het oor raakt, maar niet het oog en nog minder het hart.

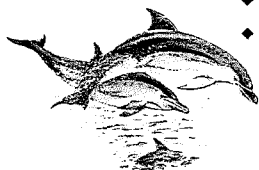
Lay out : Mireille Laermans

◆ IN HET KORT

Lichaamsgrootte

- Gewicht ◆ 80–120 kg
 Lengte ◆ Circa 2 meter

Voortplanting

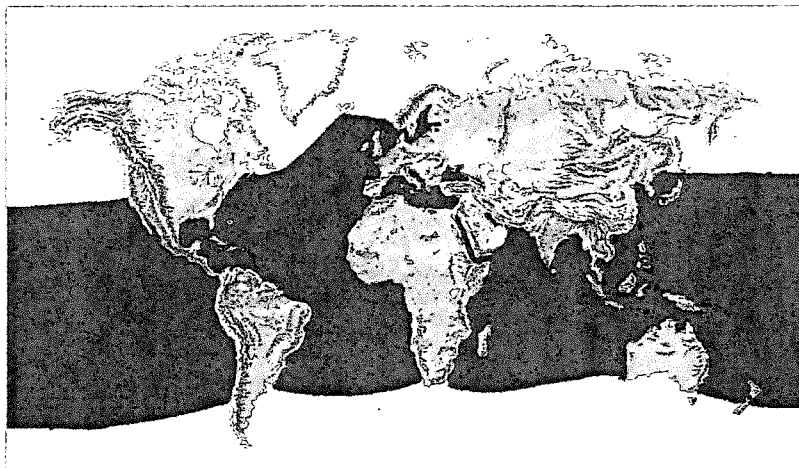
- Geslachtsrijp ◆ Met 4 jaar
 Paartijd ◆ In de Noord-Atlantische Oceaan van oktober tot december
 Draagtijd ◆ 10–11 maanden
 Aantal jongen ◆ 1

Leefwijze

- Gedrag ◆ Snelle zwemmer en uitstekende duiker; springt graag; ze vormen vaak reusachtige groepen, zogenaamde scholen, die ook samen op visvangst gaan.
 Voedsel ◆ Vissen, inktvissen en garnalen, op de zeebodem ook krabben.
 Kenmerken ◆ Snavelvormige bek; driehoekige, enigszins naar achteren gebogen rugvin; crèmekleurig vlak op de voorste lichaamshelft; meestal een donkere rug met bruine of violette tekening.
 Levensverwachting ◆ Naar schatting 20 jaar.

Verwante soorten

- Tuimelaar ◆ Bekend uit onder andere dolfinariums en Flipperfilms. Geeft de voorkeur aan warme wateren nabij de kust, komt echter voor in bijna alle zeeën van de wereld.
 (Tursiops truncatus)
 Gevlekte dolfijn ◆ Over zijn hele lichaam verspreid een patroon van lichte vlekken (foto onder).
 (Stenella plagiodon) Leeft in scholen in alle warme zeeën.
 Gramper ◆ Stompe kop zonder snavel. Leeft in vele warme zeeën in scholen van maximaal 50 dieren.
 (Grampidelphis griseus)
 Langsnuitdolfijn ◆ Lange snavel, kan bij sprongen in de lucht tot zeven maal om zijn eigen as draaien. Leeft in alle warme zeeën.
 (Lagenorhynchus acutus)
 Gray-dolfijn ◆ Leeft in alle zeeën ten zuiden van de zuidelijke keerkring in scholen van maximaal 300 dieren.
 (Lagenorhynchus obscurus)

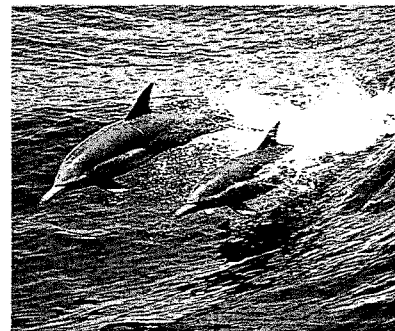

Leefgebied en verspreiding

Gewone dolfinen leven in alle gematigde en warme zeeën. In de Middellandse Zee en in de Zwarte Zee komen ze in grote aantallen voor. Ze leven zowel in de nabijheid van kusten als ook op open zee. Ook hun migratiegedrag is gevarieerd. Vele scholen trekken rond, andere blijven in een vast gebied. In het oosten van de Stille Oceaan wordt het bestand geschat op meer dan een miljoen dieren.

Bescherming

De gewone dolfijn staat weliswaar op de internationale rode lijst van bedreigde diersoorten, hij wordt echter niet beschouwd als een soort die ernstig gevaar loopt, maar meer als een die gespaard moet worden. Duizenden dolfinen raken elk jaar verstrikt in de mazen van visnetten die dienen voor de tonijn- en zalmvangst, en verdrinken dan jammerlijk.

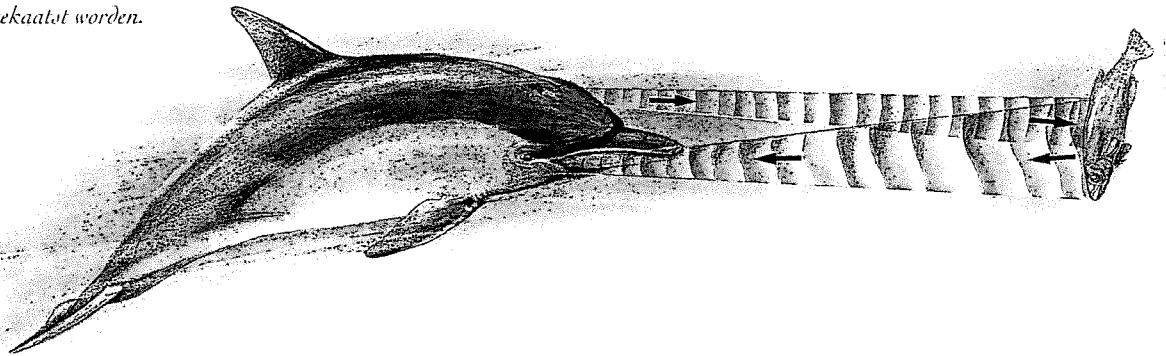
Dolfijnen behoren tot de tandwalvissen. De snavelachtige kaken bevatten ongeveer 260 kleine kegelvormige tanden.

De gestroomlijnde lichamen en de gladde huid bieden nauwelijks weerstand aan het water.

De gewone dolfijn zwemt 45 km per uur, maar kan wel 60 km per uur halen.

Dolfijnen oriënteren zich met beulp van het echoloodstelsel. Ze stoten ultrasonische geluiden uit, die door een voorwerp of door een vis teruggekaatst worden.

De gewone dolfijn is de snelste van deze wonderbaarlijke zeezoogdieren, die allemaal volleerde zwemmers en duikers zijn. De sociale dieren glijden met gemak door het water en ze springen daarbij steeds krachtig boven de golven uit.

Gedrag en leefwijze

Dolfijnen hebben de legendarische naam schipbreukelingen te redden. Daarover bestaan al sinds jaar en dag getuigenissen. Het is ook bekend dat ze gewonde soortgenoten steunen of tussen hen in meenemen. Er is een grote sociale samenhang tussen de afzonderlijke dieren. Gewone dolfijnen leven samen in groepen, zogenaamde scholen, die soms enkele honderden dieren omvatten. Ze communiceren door middel van een veelvoud aan piep- en klikgeluiden met een hoge frequentie, die voor mensen niet meer hoorbaar zijn. Zo houden de dieren onderling contact. Dolfijnen behoren ook tot de weinige dieren die niet alleen als jonge dieren speels zijn.

Jacht en voeding

Gewone dolfijnen hebben een gevoelig gehoor, waarmee ze prooidieren kunnen opsporen. Ze stoten ultrasonische geluiden uit, die door een vetkussen in de hersenen gebundeld en uitgezonden worden. Aan de hand van de echo kan de dolfijn de snelheid, grootte, richting en afstand van de prooi exact bepalen. Buiten het water kunnen dolfijnen ook zeer goed zien. Dolfijnen zijn niet aan een plaats gebonden, maar ze houden zich

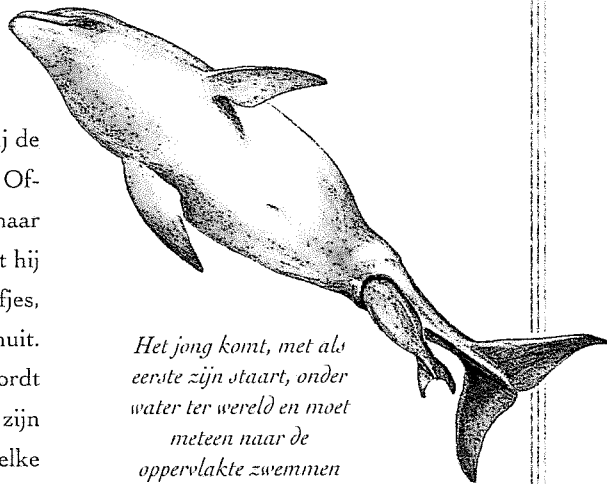
op waar genoeg prooi te vinden is. Ze schijnen hun uitgestrekte jachtgebied heel precies te kennen. Met een enorme snelheid glijden ze door het water, omsingelen scholen vissen, drijven ze in het nauw of achtervolgen ze tot aan de kust, waar ze gemakkelijk gevangen kunnen worden. Vaak wroeten ze op de zeebodem naar krabben en kreeften. Hun belangrijkste voedsel zijn echter gewone vissen, maar ook inktvissen en garnalen. Gewone dolfinen moeten om de drie minuten boven water komen om te ademen.

Voortplanting

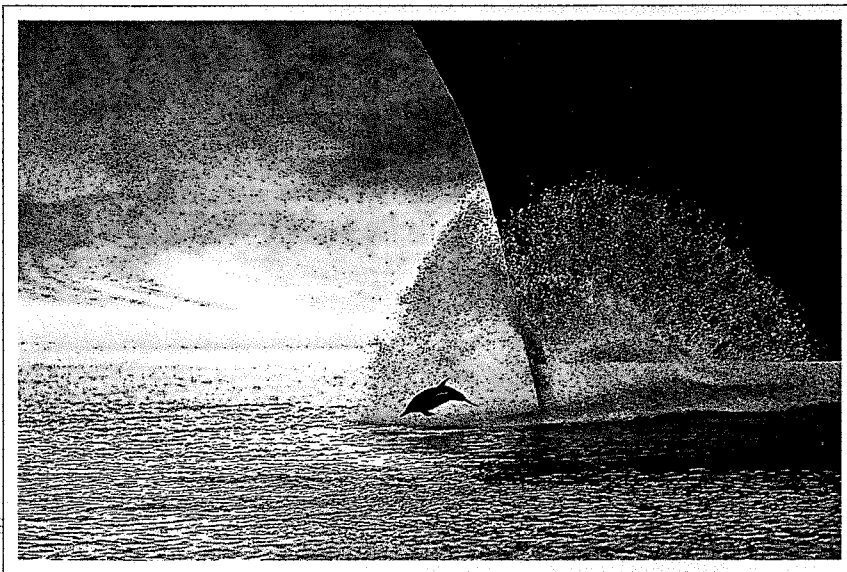
Op ongeveer vierjarige leeftijd zijn gewone dolfinen geslachtsrijp. In elk paarseizoen kiezen ze een nieuwe partner. De eigenlijke paring wordt meestal voorafgegaan door een uitgebreid aanzoek en liefdesspel, waarbij de partners elkaars lichaam onder het zwemmen innig aanraken. Hun geslachtsorganen liggen in een huidplooi verborgen in de buikstreek. Na tien tot elf maanden draagtijd wordt een jong geboren. Bij de geboorte heeft het al een lengte van 75 tot 85 centimeter. Ofschoon het pasgeboren jong in staat is op eigen kracht naar de oppervlakte te zwemmen voor zijn eerste ademtocht, krijgt hij daarbij vaak hulp van zijn moeder of van een van de andere wijfsjes, zogenaamde tantes, in de vorm van zachte duwtjes met hun snuit. Dankzij de voedzame moedermelk groeit hij snel. De melk wordt bij het kalf in de bek gespoten, want hij kan niet zuigen. In zijn eerste weken blijft het jong dicht bij zijn moeder en doet hij elke zwembeweging mee. Als het ongeveer een jaar oud is, wordt het jonge dier onttend.

Het is een vaststaand feit dat de leden van scholen voortdurend contact met elkaar hebben en dat ze samen jagen en elkaar helpen in geval van gevaar en bij verwondingen.

Het jong komt, met als eerste zijn staart, onder water ter wereld en moet meteen naar de oppervlakte zwemmen om adem te halen.

Met elegante sprongen begeleiden ze graag schepen, waarbij ze op de boeg golf dansen.

■ Slakken

Zeenaaktslakken, verzamelnaam voor zes orden uit de onderklasse Achterkieuwigen van de Kieuwslakken.

1. Bouw

Het merendeel van de soorten zijn zeeslakken die geen of eventueel een inwendige of gedeeltelijk inwendige schelp bezitten (een gering aantal soorten draagt een uitwendige schelp). Behoudens enkele uitzonderingen is ook het *operculum* (sluitdeurtje van de schelp) verdwenen. Het voornaamste kenmerk is de ligging van het hart achter de kieuwen. Vooral wat de laatste betreft bestaan er talrijke modificaties. Vaak zijn de oorspronkelijke kieuwen verdwenen en vervangen door accessorische kieuwen. De rugzijde is frequent bezet met (reeksen) uitsteeksels, de *cerata*, die gewoonlijk een rol spelen bij de camouflage of verdediging. Deze uitsteeksels kunnen bij bepaalde groepen ongeschonden netelbatterijen van als prooi verwerkte holtedieren bevatten, die de slak eventueel te eigen bate aan zou kunnen wenden. Zeenaaktslakken variëren van zeer klein (de 'interstitiële' soorten die tussen zandkorrels kunnen leven) tot naar verhouding zeer groot (zeehazen kunnen tot 2 kg zwaar worden). De dieren zijn voor een belangrijk deel carnivoren die o.a. van sponzen, holtedieren, mosdiertjes en manteldieren leven; andere soorten grazen algen. De zeer talrijke voedselspecialismen zijn gereflecteerd in de bouw van de *radula* (rasporgaan, zie Weekdieren) en het darmkanaal, maar ook vaak in de kleur van het dier die ten dele ontleend kan worden aan het voedsel. De talrijke soorten van de Zeenaaktslakken zijn vaak zeer fraai gekleurd en bizar van vorm. Het Zeenaaktslakkentype is talloze malen ontstaan als antwoord op bijzondere selectiedrukken, wat inhoudt dat op elkaar gelijkende Zeenaaktslakken niet direct verwant behoeven te zijn. Zeenaaktslakken zijn vnl. kruipende zeebewoners (enkele zijn doorgedrongen in brak en zoet water) die over de gehele wereld vooral in het littoraal en sublittoraal verspreid zijn, maar ook wel in dieper water (tot 2000 m) voorkomen. Men kent echter ook vrijzwemmende vormen.

2. Indeling

De systematiek blijkt zeer moeilijk te zijn; het aantal soorten belooft meer dan 2000. Men onderscheidt een wisselend aantal orden waarvan de belangrijkste zijn de Cephalaspidea (met kopschild en schelp), Pyramidellacea (vnl. ectoparasieten op stekelhuidigen en andere mariene ongewervelden, met schelp), Aplysiacea (Zeehazen, met inwendige, gereduceerde schelp), Sacoglossa (met zakje voor verbruikte radulatanden, soms met tweekleppig schelpje) en de Nudibranchia (zeenaaktslakken in engere zin, zonder schelp, secundair bilateraal symmetrisch).

Bekende schelpdragende soorten van de Nederlands-Belgische kusten zijn het **spoelhoortje** (*Actaeon tornatilis*), het **oubliehoortje** (*Retusa alba*) en het **schepje** (*Philine quadripartita*); deze behoren alle tot de Cephalaspidea. Het aantal soorten achterkieuwigen (zie kieuwslakken) bedraagt in Nederland ca. 60, waarvan meer dan de helft zeenaaktslakken in engere zin.

"Zeenaaktslakken", Encarta(R) 99 Encyclopedie Winkler Prins Editie. Alle rechten voorbehouden.

Vlokkige Zeenaaktslak

Aeolidia papillosa

grootte: max. 12 cm.

De vlokkige zeenaaktslak kan wel 12 cm. groot worden. Op zijn lichtbruin tot rozeachtige lichaam staan rijen met uitsteeksels, de zogeheten "papillen". Deze zorgen voor de zuurstof opname uit het water (kieuwen). Op zijn kop heeft hij 2 paar tentakels hier van dient 1 paar als reukorgaan n(rinoforen).

Zijn voedsel bestaat uit zeeanemonen en dan vooral de zeeanjelier. De netelcellen die ze via dit voedsel naar binnen krijgen gebruiken ze voor hun eigen verdediging.

In het voorjaar komen slakken bij elkaar om zich voort te planten. De resultaten daarvan zijn grote spiraalvormige snoeren van eitjes. Deze hangen her en der opvallend tussen de begroeiing. Er komen dan hele kleine slakjes uit. Zij zijn al meteen een kopie van hun ouders. Meestal worden naaktslakken niet ouder dan 1 jaar.

Verspreidingsgebied
Zeeland

Foto's & tekst
Email: Ron Offermans

H₂O

© J. VERHOEFF '99

..NATUURLIJK HEB IK OOK
GENOEG VAN DEZE SLOOT!
MAAR DE SARGASSO ZEE?
WAAR LIGT DAT?

EH, ERGENS
BIJ AMERIKA,
GELOOF IK..

WAT! EN HOE WIL
JE DAAR DAN NAAR TOE?

... NOU.. GEWOON..
ZWEMMEN, DENK IK.
IK ZIE WEL!

ZWEMMEN? DAT HELE END?
... MAAR.. WAT WIL JE DAAR
DAN EIGENLIJK GAAN DOEN?

JAJA, WEET IK
VEEL! IK WIL
DAAR GEWOON
HEEN! KLAAR!

Zeekat

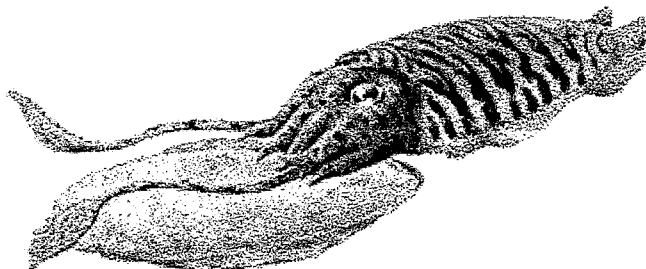

Wetenschappelijke naam Sepia officinalis

Buitenlandse namen

- ▶ Cuttlefish (GB)
- ▶ Seiche (Fr)
- ▶ Kuttelfish (D)

Afbeelding

Vindplaats

In de Oosterschelde kun je de volwassen exemplaren vooral aantreffen in de late winter of vroege voorjaar. In die periode leggen ze de eieren tussen de waterplanten. Later in het voorjaar tot in de zomer tref je met veel geluk alleen nog jonge Zeekatten aan. In sommige jaren zijn deze echter talrijker dan in andere jaren.

- ▶ Oostzee
- ▶ Noordzee
- ▶ Atlantische Oceaan
- ▶ Middellandse Zee

Uiterlijk

De Zeekat is een inktvis. Dat kun je goed herkennen aan de tentakels die als vangarmen dienen. Vooral met de twee langste tentakels zijn het geduchte jagers. Het dier is breed en afgeplat. Vanaf de bovenkant ziet hij er ovaal uit. Aan de beide zijanten heeft de Zeekat vanaf de kop tot het achterlijf twee vinnen, die in golfbewegingen voor voortstuwing zorgen. Van de kleur is weinig te zeggen. Officieel is hij zwartbruin gestreept of gevlekt en aan de onderzijde bleker tot bijna wit. Van de kleur kun je echter niet op aan, omdat het dier zich als een kameleon kan aanpassen aan de kleur van zijn omgeving. Ook wanneer hij bedreigd wordt, gebruikt hij de kleurwisselingen als middel om verwarring bij zijn vijand te zaaien. Hij heeft daardoor de kans om te vluchten. Het skelet (de schelp) van de zeekat is bij veel mensen bekend. Ze spoelen op het strand aan of je kunt ze kopen in de dierenwinkel als slijpsteentje voor de snavel van je parkiet.

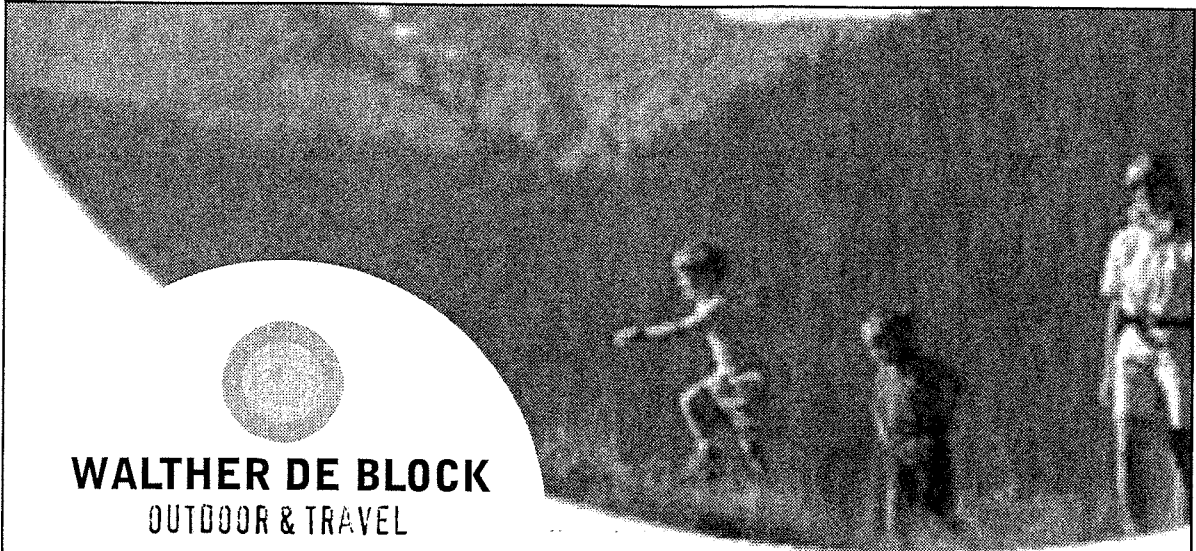
Overige beschrijvingen

Opmerking/Aanvulling/Wijziging

Gegevens op deze pagina kunnen door belanghebbenden worden gecorrigeerd of aangevuld. Bekijk [hier](#) welk gegevens er mogelijk zijn bij dit InfoBlad.

© AquaView, 2000-2001; Zie verder [Gebruiksrechten](#)

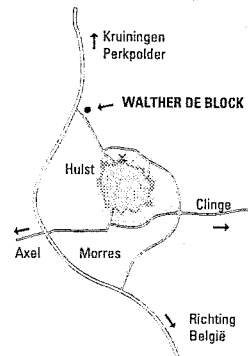

WALTHER DE BLOCK OUTDOOR & TRAVEL

Hét adres in Zuidwest Nederland,
voor alle grote buitensportmerken
en (lichtgewicht) tenten!!

Oude Zoutdijk 2-4
4561 HP Hulst
Internet: www.outdoor-and-travel.nl
Tel: 31 (0) (114) 31 20 58
Fax: 31 (0) (114) 31 80 56
Email: info@outdoor-and-travel.nl

Openingstijden:
maandag t/m donderdag van 10 tot 18 u
vrijdag van 10 tot 20 u
zaterdag van 10 tot 17 u
zondag van 13 tot 18 u
en op internet natuurlijk 24 uur per dag...

DUIKSHOP
„OKTOPUSSY“

Frans en Rachèl Meijaard

Wilhelminastraat 43, WEMELDINGE

Telefoon/Fax 0113-622260
vanuit België: 0031113-622260

Het beste adres voor:

Scubapro
Spiro Techniek
Mares
Suunto
Sea & Sea
Uwatec
Ikelite

FLESVULLINGEN - FLESKEURINGEN
AUTOMATENSERVICE
VAKKUNDIGE ADVIEZEN

(Wij zijn de gehele week geopend,
behalve woensdag.)

Café de Schelde

HET GEZELLIGSTE CAFÉ VOOR
„APRÈS-PLONGEE“

Diverse Belgische bieren

TAXI C. DE SMET V.O.F.

BOSSESTRAAT 82, VOGELWAARDE

TEL. 0114 - 67 20 75

FAX. 0114 - 67 14 87

- ziekenfondsvervoer
- particulier vervoer
- groepsvervoer t/m 8 personen
- rolstoelvervoer

SAILREPAIR (BOOT EN SURFZEILEN)

CARLOS DE SMET

TEL. 0114 - 67 20 75

Installatiebedrijf

VAN BUNDER & VAN DAMME

Europaplein 18 - 4561 KT Hulst
Postbus 19 - 4560 AA Hulst
Tel. 0114-315144 Fax 0114-315188

Centrale verwarming
Gas- en Waterinstallaties
Lood- en zinkwerk
Dakbedekking
Service en onderhoud

*Duik in een nieuwe wereld
en neem even tijd voor jezelf*

MEDISCHE PEDICURE EN VOETREFLEXOLOGIE

Bianca Pauwels

De Stropersstraat 40

9190 Stekene

Tel. 0032 (0)3-7706394 / 0032 (0)486-317172

R. VAN WEEMAEL b.v. Chemicaliën

Zoutestraat 109, 4561 TB HULST - Postbus 247, 4560 AE HULST

Tel. 0114-314853

fax 0114-319555

LAST VAN VREEMDE BEESTJES IN DE TUIN

ONVERWOESTBAAR ONKRUID

OF ANDERE PLAGEN ?

KOM DAN LANGS VOOR EEN PRIMA EN GEDEGEN ADVIES

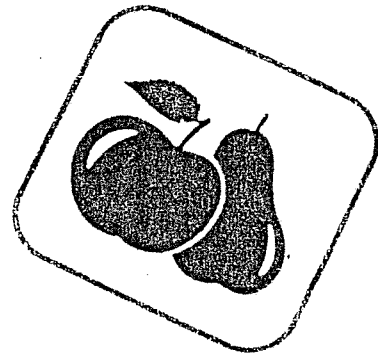
GEWASBESCHERMING HUIS EN TUIN

BESTRIJDINGSMIDDELEN

MESTSTOFFEN

POTGROND

SUITEN EN ADEMBESCHERMING

OOK KUNNEN WIJ VOOR U VERZORGEN KEURING VAN BRANDBLUSSERS

NIEUW HET KEUREN VAN DE DUIKFLESSEN .

En vergeet niet :

THE WORST DAY DIVING IS STILL BETTER THAN THE BEST DAY WORKING !

SERVICE en KWALITEIT

Specialisten in de duiksport

Havenstraat 34a
6171 EE Stein
Tel. 046 4 333 894
Fax. 046 4 33 63 90

www.aegir.nl

Openingstijden

MAANDAG	gesloten
DINSDAG	10.00 TOT 18.00
WOENSDAG	10.00 TOT 18.00
DONDERDAG	10.00 TOT 21.00
VRIJDAG	10.00 TOT 18.00
ZATERDAG	10.00 TOT 17.00

- *Buiten vullen: U vult tot 235 bar!! Wanneer U wilt*
- *Zowel de Airtrim als de HUB blijvend in prijs verlaagd. Informeer naar de mogelijkheden van deze schitterende jacks.*
- *Het aantal foto toestellen is uitgebreid Er is nu ook een digitale camera met accessoires.*
- *De nieuwe computer van Scubapro is binnen. Ideaal en veilig voor instructeurs. De computer houdt rekening met de kleine "stikstofbellen" en geeft je een stopadvies.*

- *Vakantieplannen; tropenpakken en shorty's bieden een uitkomst en zijn daarna perfect bruikbaar tijdens de zwembadtraining.*

*Iedereen en fijne duikzomer toegewenst
En een prettige vakantie!*